

VÝKLADOVÉ STANOVISKO č. 4

Věcná příslušnost v případě vyvlastňování existujících staveb

Pro vymezení působnosti liniového zákona v oblasti vyvlastnění je určující pojem „uskutečnění stavby“, který je třeba chápat jako stavebně technické i veřejnoprávní dokončení stavby.

Podle liniového zákona tak nebude postupováno v případě, že účelem vyvlastnění stanoveným zvláštním zákonem u stavebně technicky i veřejnoprávně dokončené stavby pozemní komunikace bude účel vymezený v ustanovení § 17 odst. 2 písm. b) zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, kde je uvedeno, že podle zákona o vyvlastnění je možné odejmout nebo omezit „*vlastnické právo k pozemku, jestliže byla dálnice, silnice nebo místní komunikace zřízena na cizím pozemku*“.

Nebude-li však splněna kumulativně podmínka stavebně technického a veřejnoprávního dokončení stavby dopravní infrastruktury podléhající liniovému zákonu, tak se takovou stavbu bude liniový zákon vztahovat.

Odůvodnění

Zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „liniový zákon“), vymezuje svou působnost v ustanovení § 1 odst. 1 následovně: „*Tento zákon upravuje postupy při přípravě, umístování a povolování staveb dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací, při získávání práv k pozemkům a stavbám potřebných pro uskutečnění uvedených staveb a uvádění těchto staveb do užívání s cílem urychlit jejich majetkoprávní přípravu, umístování, povolování a povolování jejich užívání, jakož i vydávání podmiňujících podkladových správních rozhodnutí, a urychlení následného soudního přezkumu všech správních rozhodnutí v souvislosti s těmito stavbami.*“

I ustanovení § 2e odst. 1 liniového zákona, jež stanovuje dílčí působnost v oblasti vyvlastnění, používá pojmu „uskutečnění“, když říká: „*Příslušný k vedení územního řízení a řízení o vyvlastnění, jehož předmětem je stavba dopravní infrastruktury, je krajský úřad kraje, na jehož území se má stavba uskutečnit.*“

Při výkladu obou ustanovení tak bude klíčové vymezení pojmu „uskutečnění“. Přitom se jeví jako příléhavé přihlídnout k výkladu pojmu „zřízena“ v § 17 odst. 2 písm. b) zákona o pozemních komunikacích, jak je uveden v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26.01.2021, č.j. 6 As 270/2020 – 21 v bodech 26 a 27: „*Umožňuje-li zvláštní právní úprava obsažená v zákoně o pozemních komunikacích na straně jedné vyvlastnění pozemků pro účely teprve budoucí*

výstavby pozemní komunikace, a na straně druhé tak činí v případě komunikací již existujících, není dán racionální důvod pochybovat, že by se nejednalo o úpravu komplexní, která by nedopadala také na vyvlastnění v mezidobí právě probíhající výstavby pozemní komunikace (čímž by případy, jako je tento, zůstaly „nepokryty“). Zužující výklad zákonodárcem užitého pojmu „zřízena“, který by omezoval použití expropričního důvodu toliko na stavby stavebně technicky i veřejnoprávně dokončené, by vedl k absurdním důsledkům a znemožnil by vyvlastnění v mezidobí probíhající výstavby pozemních komunikací, což by vedlo k neřešitelným situacím a k poškozování zájmů nejen vyvlastnítele, ale i samotného vyvlastňovaného. [...] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že [...] je vyvlastnění pozemků podle § 17 odst. 2 písm. b) zákona o pozemních komunikacích možné i v průběhu vlastní výstavby dálnice, jak k tomu došlo v nyní souzené věci.“

Obdobně je třeba uzavřít, že zužující výklad zákonodárcem užitého pojmu „uskutečnění“, který by omezoval použití liniového zákona toliko na stavby stavebně technicky a veřejnoprávně nedokončené, by vedl k absurdním důsledkům a vytvářel by neodůvodněné rozdíly mezi některými vlastníky dotčených nemovitostí. Pojmem „uskutečnění“ se tak dle názoru Ministerstva dopravy rozumí stavebně technické i veřejnoprávní dokončení stavby.

Ministerstvo dopravy se musí při svém výkladu liniového zákona zabývat také ústavněprávními aspekty problematiky. Zejména je třeba zdůraznit aspekty rovnosti a právní zásady „*nemo turpitudinem suam allegare potest*“, tj. že nikdo nesmí mít prospěch ze své vlastní nepoctivosti. Bylo by zjevně nespravedlivé, přičemž taková nespravedlnost by dosahovala porušení ústavních principů, kdyby Ministerstvo dopravy připustilo výklad, kdy stavebník před zahájením realizace stavby nerealizuje majetkoprávní přípravu a buď bez soukromoprávního titulu, nebo i s ním, stavbu realizuje, přičemž následně nedojde k dobrovolnému majetkoprávnímu vypořádání s vlastníky pozemků a na vyvlastnění těchto pozemků by se nevztahoval liniový zákon garantující při dobrovolném prodeji pozemků cenu včetně koeficientu dle § 3b odst. 1 liniového zákona. Zatímco, kdyby stavebník realizoval majetkoprávní přípravu před realizací stavby, musel by kupní cenu nabízet včetně uvedeného koeficientu, přičemž taková kupní cena je ve většině případů vyšší než náhrada stanovená ve vyvlastňovacím řízení. Nerovnost tedy může vzniknout mezi vlastníky pozemků, s nimiž stavebník jednal před realizací stavby a s nimiž jedná po stavebně technické realizaci stavby. Je třeba se rovněž zamyslet nad situací, kdy stavebník vybočí stavbou z trvalého záboru a tento stav zjistí až po realizaci, přičemž dojde k veřejnoprávní „legalizaci“ takové stavby. Pak by došlo k situaci, že vlastník pozemku, který jej prodal před zahájením realizace stavby, získá kupní cenu včetně koeficientu a vlastník pozemku, k jehož zastavení došlo až při realizaci stavby by získal kupní cenu bez koeficientu.

Pokud vyvlastnitel realizuje stavbu podléhající liniovému zákonu na pozemcích, na nichž již před zahájením realizace existovala pozemní komunikace na cizím pozemku, jde pouze k jeho tíži, že díky jeho laxnímu přístupu k řešení této situace musí nabídnout pro dobrovolný prodej pozemků částku dle § 3b liniového zákona.

Podle liniového zákona tak nebude postupováno v případě, že účelem vyvlastnění stanoveným zvláštním zákonem u stavebně technicky i veřejnoprávně dokončené stavby pozemní komunikace bude účel vymezený v ustanovení § 17 odst. 2 písm. b) zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, kde je uvedeno, že podle zákona o vyvlastnění je možné odejmout nebo omezit „*vlastnické právo k pozemku, jestliže byla dálnice, silnice nebo místní komunikace zřízena na cizím pozemku*“.

Ministerstvo dopravy v dříve projednávaných vyvlastňovacích řízeních podle § 17 odst. 2 písm. b) zákona o pozemních komunikacích, jež se týkaly staveb dálnic, které byly stavebně technicky i veřejnoprávně dokončené, vyjádřilo jednoznačně s tím, že na takové stavby se ve

smyslu § 1 odst. 1 liniového zákona tento zákon nevztahuje, a tudíž se neuplatní ani §2e liniového zákona týkající se příslušnosti k vedení vyvlastňovacích řízení. Rovněž se již v dříve projednávaných vyvlastňovacích řízeních v vyjádřilo ve smyslu, že na veřejnoprávně nedokončené stavby podléhající liniovému zákonu se tento zákon vztahuje.

V Praze dne 1. září 2022

Ing. Martin Janeček
ředitel
Odbor liniových staveb a silničního správního úřadu